Nina Räsämäki

Liite valtuustoaloitteeseen pyöräilyradan saamiseksi Juvalle

Tässä liitteessä selvitän joitakin pyöräilylajien ja rullalautailun käsitteitä. Samalla kerron lajien harrastuspaikkojen ominaisuuksista ja perustamishinnoista. Selvityksessä on käytetty apuna tekoälyä.

Pumptrack ja BMX

Pumptrack-rata on asfaltoitu tai komposiittimateriaaleista tehty aaltomainen rata, joka koostuu kumpuyhdistelmistä ja jyrkistä kaarteista. Radalla voi ajaa polkupyörillä, potkulaudoilla (skuuteilla), rullalaudoilla, tasapainopyörillä ja rullaluistimilla. Vauhtia ei oteta polkemalla tai potkimalla, vaan eteneminen tapahtuu kehon ja pyörän pystysuoralla pumpatulla liikkeellä kumpujen ja mutkien mukaan. Radat sopivat kaikenikäisille ja -tasoisille liikkujille aloittelijoista ammattilaisiin.

Pumptrack-radan hinta vaihtelee tyypillisesti noin 50 000 eurosta yli 300 000 euroon riippuen radan koosta, materiaaleista, pohjatöistä ja siitä, rakennetaanko se kiinteänä asfalttiratana vai valmiista elementeistä koottavana modulaarisena ratana.

Kuva 1: Saltex Oy:n verkkosivuilta https://saltex.eu/fi/pumptrack-0

Pumptrack-radan ja BMX-radan suurin ero on radan koossa, nopeudessa ja käyttötarkoituksessa. Siinä missä pumptrack on vapaamuotoinen, kaikille kulkupeleille sopiva lähiliikuntapaikka, BMX-rata on suunniteltu vauhdikkaaseen kilpa-ajoon erityisesti polkupyörillä.

Kuva 2:
Tuusulan BMX-rata sivustolta https://tuusula.fi/etusivu/kulttuuri-ja-vapaa-aika/liikunta/ulkoliikuntapaikat/bmx-rata/

Ominaisuus	Pumptrack-rata	BMX-rata (Race)
Pääasiallinen tarkoitus	Hauskanpito, taitojen kehittäminen ja matalan kynnyksen liikkuminen.	Vauhdikas kilpaurheilu (BMX Racing) ja harjoittelu.
Sallitut välineet	**Kaikki rullaavat välineet**: BMX-pyörät, maastopyörät, skuutit, rullalaudat ja rullaluistimet.	**Vain polkupyörät**: Pääasiassa BMX-kilpapyörät ja maastopyörät.
Rakenne ja koko	Kompaktimpi, kumpujen välit ovat lyhyitä ja kaarteet jyrkkiä. Rata kiertää usein lenkkiä, jota voi ajaa ympäri loputtomasti.	Huomattavasti suurempi (usein 300–400 metriä pitkä). Sisältää massiivisia hyppyreitä ja pitkiä suoria.
Lähtö ja vauhti	Vauhti otetaan pelkästään keholla pumppaamalla**.** Ei erillistä lähtöporttia.	Lähtö tapahtuu korkealta lähtöluiskalta automaattisen lähtöportin takaa. Radalla myös poljetaan kovaa.
Pinta-materiaali	Yleensä kokonaan **asfaltoitu** tai komposiittia, mikä tekee siitä tasaisen ja huoltovapaan.	Pohja on usein tiivistettyä soraa/saviseosta, ja vain kaarteet saattavat olla asfaltoitua tai betonoitua.

Lyhyesti sanottuna: Pumptrackille voit mennä kuka tahansa melkein millä tahansa rullaavalla välineellä pitämään hauskaa, kun taas BMX-rata vaatii pyörän, enemmän tilaa ja on luonteeltaan selkeästi urheilusuorituspaikka. BMX-pyöräilyhän on olympiakisalaji.

Täysikokoisen, viralliset kilpamitat täyttävän BMX-radan hinta on tyypillisesti noin 150 000–400 000 euroa. Hinta riippuu merkittävästi radan varustelutasosta (kuten asfaltoitujen kaarteiden määrästä ja lähtöportin tekniikasta) sekä tarvittavista pohjatöistä. BMX-radat ovat huomattavasti suurempia kuin pumptrack-radat (pituus yleensä 300–400 metriä ja leveys vähintään 5–10 metriä), mikä nostaa materiaali- ja työkustannuksia.

Skeittipuisto

Skeittipuisto puolestaan on erityisesti rullalautailuun, rullaluisteluun, BMX-pyöräilyyn ja skuuttaukseen (potkulautailuun) suunniteltu harrastus- ja suorituspaikka. Se eroaa pumptrackistä siinä, että rata ei ole pelkkää aaltoilevaa lenkkiä, vaan se koostuu erilaisista temppujen tekemiseen tarkoitetuista elementeistä ja esteistä. Nykyään puistot rakennetaan valetusta betonista, mikä tekee niistä hiljaisia, kestäviä ja tasaisia. Vanhemmat tai siirrettävät puistot voivat olla puu- tai vanerirakenteisia.

Kuva 3:
Rokkalan skeittipuisto, Google maps

Skeittipuistotyyppejä:

- Street: Jäljittelee kaupunkiympäristöä. Sisältää elementtejä kuten portaita, kaiteita, luiskia ja tasoja. puistoissa keskitytään teknisiin temppuihin ja liukuihin.
- Transition/Bowl: Koostuu maahan upotetuista tyhjistä "uima-altaista" ja erikokoisista kaarevista rampeista. Täällä ajetaan jatkuvassa liikkeessä ja haetaan ilmalentoja.

Kuva 4: Street-skeittipuisto Yhdysvalloissa. Kuva: Pasi Räsämäki.

Ulkona sijaitsevan kiinteän skeittipuiston hinta on tyypillisesti noin 150 000–500 000 euroa. Suurimmat ja kansainvälisen tason betonipuistot voivat maksaa jopa 700 000–1 000 000 euroa. Yksittäiset peruselementit (kuten *halfpipe* tai suorakaide-elementit) maksavat noin 10 000–20 000 euroa.

Epäviralliset radat

Harrastajat rakentavat myös itse maastoratoja joutomaille, joilla maansiirto ja -muokkaus onnistuu helposti. Kuvan ”villi” Teddington Lock BMX-rata Lontoossa on luonnonsuojelualueelle ajan saatossa syntynyt harrastusrata, johon on vapaa pääsy. Rata-alue on kokonaisuudessaan suunnilleen samankokoinen kuin Juvan kisakeskuksen yleisurheilukenttä. Pitoa maapohjaisiin mäkiin on saatu esim. kankain tai kumimatoin. Harrastajat muokkaavat mäennystyröitä mieleisikseen lapioilla paikan päällä. Hurjimmat töyssyt voi kiertää, joten rata palvelee sekä aloittelijaa että edistynyttä harrastajaa. Hyvän yleiskuvan radasta saa tästä videosta https://www.youtube.com/watch?v=BwgqnWD5g70.

Kuva 4: Lontoossa sijaitseva epävirallinen BMX-rata, jonka ovat rakentaneet ja jota ylläpitävät paikalliset harrastajat. Kuva Pasi Räsämäki.